

- Osobą, która zgłosi wniosek o upadłość nie musi być koniecznie tenże członek zarządu – może to uczynić inny członek zarządu lub całkowicie inna osoba.
- Były członek zarządu będzie w stanie wskazać mienie, którego wartość będzie na tyle duża iż przyczyni się do spłaty zaległości podatkowych.
- Niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez winy byłego członka zarządu – np. był w szpitalu i stan jego zdrowia uniemożliwił dokonanie takiej czynności.
- Organ podatkowy wyda decyzję ustalającą odpowiedzialność członków zarządu wobec wszystkich zobowiązanych dla tego okresu, co oznacza że egzekucja będzie prowadzona nie tylko wobec jednego członka zarządu.

Co istotne, uniknięcie odpowiedzialności jest także możliwe w sytuacji, w której decyzja ustalająca odpowiedzialność podatkową członka zarządu nie zostanie wydana przez upływem pięciu lat od końca roku podatkowego, w którym dana zaległość powstała. Jak wskazuje w wyroku z dnia 15.02.2017 r. WSA w Szczecinie, sygn.I SA/Sz 1074/16: *Ażeby określić, czy decyzja o odpowiedzialności osoby trzeciej została wydana w terminie należy w pierwszej kolejności określić kiedy powstała zaległość podatkowa.*

Mariusz Nowak

Podstawa prawna: art.21 §1 Prawa upadłościowego oraz art.116 §1-4 oraz art.118 §1 Ordynacji podatkowej.

II. WAŻNY TEMAT

SUBWENCJE, DOTACJE I POŻYCZKI JAKO FORMY WSPARCIA FINANSOWEGO DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

1. Subwencje i dotacje

Subwencja (łac. *subventio*) to bezzwrotna **pomoc finansowa**, udzielana przez państwo ze środków budżetowych różnym podmiotom w celu wsparcia ich działalności. Niekiedy pojęciem tym posługiwano się określając zasiłek pieniężny, lub też jednorazową zapomogę.

Subwencje dzielą się na:

1. Subwencje ogólne- stanowią pomoc finansową przekazywaną przez państwo podmiotom w oparciu o kryteria obiektywne
2. Subwencje przedmiotowe- pomoc udzielana w celu wykonania określonych działań.

Dotacja natomiast stanowi nieodpłatną oraz bezzwrotną pomoc finansową udzielaną przez państwo określonym podmiotom na realizację ich zadań. Dotacja jest wsparciem finansowym o charakterze uznaniowym. Podmiot, który ubiega się o dotację musi spełnić określone warunki. Wadą dotacji jest to, że niszczy zasady konkurencji, bo podmiot otrzymujący dotację od razu ma silniejszą pozycję na rynku oraz to, że mogą nadmiernie obciążyć budżet państwa. Rozdysponowaniem przyznanych środków podmiotowi, zajmuje się organ udzielający dotacji.

Dotacje można podzielić na przedmiotowe, podmiotowe oraz celowe.

Dotacje przedmiotowe są to dopłaty do określonych wyrobów, usług na podstawie stawek jednostkowych. Dotację przedmiotową mogą otrzymać:

1. Przedsiębiorcy wytwarzający danego rodzaju wyroby albo świadczące usługi objęte dotacją
2. Podmioty działające na rzecz rolnictwa.

Oba wymienione wyżej podmioty muszą być traktowane równoprawnie.

Natomiast dotacje podmiotowe stanowią środki finansowe dla podmiotu określonego w odrębnej ustawie albo umowie międzynarodowej. Dotacje tego typu są przekazywane wyłącznie w celu wsparcia działalności bieżącej w zakresie opisanym w tej ustawie lub umowie międzynarodowej.

Dotacje celowe są udzielane z budżetu państwa. Ich celem jest finansowanie inwestycji państwowych jednostek budżetowych. Dotacje tego typu mogą wspierać inwestycje następujących podmiotów:

1. Agencji wykonawczych;
2. Instytucji gospodarki budżetowej,
3. Podmiotów państwowych określonych w innych ustawach
4. Jednostek nie należących do sektora finansów publicznych
5. Jednostek samorządu terytorialnego (inwestycje własne i z obszaru administracji rządowej
6. Inwestycji dotyczących badań naukowych

Można również wyróżnić dotacje celowe na dofinansowanie kosztów inwestycji:

1. Przedsiębiorców, na zasadzie ustawy o pomocy publicznej.
2. Dotyczących badań naukowych i prac rozwojowych, na podstawie odrębnych ustaw
3. W zakresie umów o partnerstwie publiczno-prywatnym

WAŻNE: Subwencja różni się od dotacji tym, że jest roszczeniem prawnym. To znaczy, że podstawą jej przekazania jest zapis w budżecie dla konkretnego podmiotu. W takiej sytuacji, nie ma możliwości nie przyznania subwencji tej jednostce. Wyeliminowany został element uznaniowy. Poza tym, subwencje służą przede wszystkim wsparciu działalności danej jednostki i to od niej zależy, na jakie cele przeznaczy otrzymane środki.

1.1. Szczególny rodzaj wsparcia – dotacje z Urzędu Pracy

Jedną z form wsparcia, z którego bardzo często korzystają podatnicy, są dotacje pochodzące z Funduszu Pracy na otwarcie działalności gospodarczej – przeznaczone dla osób bezrobotnych, które podjęły decyzje o otwarciu takiej działalności.

Plusem takiej dotacji jest to, że:

- dotacja nie podlega zwrotowi;
- przyszłemu przedsiębiorca już po pozytywnej decyzji dotacja wypłacana jest z góry, bez konieczności ponoszenia wcześniej wydatków z własnych środków finansowych.

Wysokość dotacji jaką przyszły przedsiębiorca może otrzymać z urzędu pracy zależy od środków finansowych jakimi urząd dysponuje Według przepisów o promocji

zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jest to maksymalnie sześciokrotność przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw. Wysokość dotacji zależy od kwot, jakie urzędy pracy otrzymały na ten cel.

Warunkami otrzymania dotacji z Funduszu Pracy są:

- Posiadanie statusu osoby bezrobotnej, co uzyskuje się po zarejestrowaniu w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba o takim statusie lub statusie Absolwenta Centrum Integracji Społecznej lub Absolwenta Klubu Integracji Społecznej, o których jest mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym.
- Bezrobotny starający się o dotacje z urzędu pracy nie może być studentem studiów dziennych. Może natomiast studiować zaocznie.
- Osoba, która stara się o dofinansowanie, nie może posiadać na swoim koncie innej działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy przed złożeniem wniosku (niektóre urzędy wyznaczają dłuższy okres).
- Dotacje z urzędu pracy nie są przyznawane także osobom, które w okresie 12 miesięcy przed złożeniem wniosku bez uzasadnienia odmówiły przyjęcia propozycji zatrudnienia, przygotowania zawodowego lub stażu.
- Osoba starająca się o dofinansowanie z urzędu pracy, w okresie 2 lat liczonych od dnia złożenia wniosku, nie może mieć na swoim koncie przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu.
- Bezrobotny składający wniosek o dotacje z PUP nie otrzymał już wcześniej bezzwrotnych środków publicznych na podjęcie działalności ani nie złożył w tym samym czasie wniosku o dotacje w innym urzędzie.
- Czas od rejestracji jako osoby bezrobotnej, po którym można złożyć wniosek o dotacje z urzędu pracy, jest zależny od regulacji poszczególnych urzędów – może to być np. podczas pierwszej wizyty po rejestracji, miesiąc po niej, 3 miesiące itp. Czas ten zależy od konkretnego urzędu.

Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy bezrobotnym jest osoba, o której mowa w art. 1 ust. 3 pkt 1 i 2 lit. a–g, i, j, l oraz osoba, o której mowa w art. 1 ust. 3 pkt 2 lit. ha, która bezpośrednio przed rejestracją jako bezrobotna była zatrudniona nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres co najmniej 6 miesięcy, oraz osobę, o której mowa w art. 1 ust. 3 pkt 3 i 4, niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub w danej służbie albo innej pracy zarobkowej albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkołach dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu programu nauczania tej szkoły oraz uczącej się w branżowej szkole II stopnia i szkole policealnej, prowadzącej kształcenie w formie stacjonarnej lub zaocznej, lub w szkole wyższej, gdzie studiuje na studiach niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli:

- a) ukończyła 18 lat,
- b) nie ukończyła 60 lat – kobieta lub 65 lat – mężczyzna,
- c) nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia, innej

- pracy zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie pobiera nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego,
- ca) nie nabyła prawa do emerytury albo renty z tytułu niezdolności do pracy, przyznanej przez zagraniczny organ emerytalny lub rentowy, w wysokości co najmniej najniższej emerytury albo renty z tytułu niezdolności do pracy, o których mowa w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
  - d) nie jest właścicielem lub posiadaczem samoistnym lub zależnym nieruchomości rolnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145 i 1495 oraz z 2020 r. poz. 875), o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,
  - e) nie uzyskuje przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym z działów specjalnych produkcji rolnej, chyba że dochód z działów specjalnych produkcji rolnej, obliczony dla ustalenia podatku dochodowego od osób fizycznych, nie przekracza wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 2 ha przeliczeniowych ustalonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o podatku rolnym, lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w takim gospodarstwie,
  - f) nie złożyła wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo po złożeniu wniosku o wpis:
    - zgłosiła do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej wniosek o zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej i okres zawieszenia jeszcze nie upłynął, albo
    - nie upłynął jeszcze okres do, określonego we wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, dnia podjęcia działalności gospodarczej,
  - g) nie jest osobą tymczasowo aresztowaną lub nie odbywa kary pozbawienia wolności, z wyjątkiem kary pozbawienia wolności odbywanej poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego,
  - h) nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych,
  - i) nie pobiera na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego,
  - j) nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania,
  - k) nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego, o którym mowa w art. 70 ust. 6,

- l) nie podlega, na podstawie odrębnych przepisów, obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników,
- m) nie pobiera na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów zasiłku dla opiekuna.

1.2. Subwencje i dotacje – podatkowe skutki otrzymania po stronie przychodów

Według art. 9 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlegają wszelkiego rodzaju dochody, z wyjątkiem dochodów wymienionych w art. 21, 52, 52a i 52c oraz dochodów, od których na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej zaniechano poboru podatku.

W myśl art. 10 ust. 1 pkt 3 w/w ustawy źródłem przychodów jest pozarolnicza działalność gospodarcza. Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o pdof za przychód z działalności, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3, uważa się kwoty należne, choćby nie zostały faktycznie otrzymane, po wyłączeniu wartości zwróconych towarów, udzielonych bonifikat i skont.

W przypadku podmiotów prowadzących działalność gospodarczą skutki otrzymania dotacji i subwencji określa art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy o pdof. Zgodnie z tym przepisem przychodem z działalności gospodarczej są również dotacje, subwencje, dopłaty, z zastrzeżeniem ust. 3 pkt 13, i inne nieodpłatne świadczenia otrzymane na pokrycie kosztów albo jako zwrot wydatków, z wyjątkiem gdy przychody te są związane z otrzymaniem, zakupem albo wytworzeniem we własnym zakresie środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych, od których, zgodnie z art. 22a–22o, dokonuje się odpisów amortyzacyjnych.

Z treści powyższego przepisu wynika, że dotacje i subwencje:

- nie będą stanowić przychodu z działalności gospodarczej – w przypadku, gdy są związane z otrzymaniem, zakupem albo wytworzeniem we własnym zakresie środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych, od których zgodnie z art. 22a–22o ustawy o PIT dokonuje się odpisów amortyzacyjnych,
- stanowią przychód z działalności gospodarczej – w przypadku, gdy zostały otrzymane przez podatnika na pokrycie kosztów albo jako zwrot wydatków innych niż środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne.

Przeznaczenie dotacji lub subwencji na sfinansowanie zakupu składników majątku innych niż środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, nie zawsze oznacza, że zwiększą on podstawę opodatkowania, którego powstanie powoduje obowiązek zapłaty podatku dochodowego.

Przykładowo w myśl art. 21 ust. 1 ustawy o pdof wolne od podatku są:

- dotacje, subwencje, dopłaty i inne nieodpłatne świadczenia lub świadczenia częściowo odpłatne, otrzymane na cele związane z działalnością rolniczą z budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, od agencji rządowych, agencji wykonawczych lub ze środków pochodzących od rządów państw obcych, organizacji międzynarodowych lub międzynarodowych instytucji finansowych (pkt 47d);

- jednorazowe środki przyznane na podjęcie działalności, o których mowa w art. 46 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (pkt 121);
- dotacje, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, otrzymane z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego, z zastrzeżeniem ust. 36 (pkt 129);
- świadczenia, w szczególności dotacje oraz kwoty umorzonych pożyczek, otrzymane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, na przygotowanie dokumentacji oraz realizację przedsięwzięcia, w tym otrzymane ze środków udostępnionych bankom zgodnie z art. 411 ust.10 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396, z późn. zm.6) (pkt 129a);
- świadczenia, w szczególności dotacje oraz kwoty umorzonych pożyczek, otrzymane ze środków Funduszu Niskoemisyjnego Transportu (pkt 129b);
- płatności na realizację projektów w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, otrzymane z BGK, z wyłączeniem płatności otrzymanych przez wykonawców (pkt 136);
- środki finansowe otrzymane przez uczestnika projektu jako pomoc udzielona w ramach programu finansowanego z udziałem środków europejskich, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (pkt 137).

Tym samym w przypadku gdy podatnicy otrzymają jedną z powyższych form wsparcia finansowego, które na mocy art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy o pdof stanowią będą przychód z działalności gospodarczej, to będą oni są zwolnieni z ich opodatkowania.

WAŻNE: Dotacje i subwencje:

- nie będą stanowić przychodu z działalności gospodarczej – w przypadku, gdy są związane z otrzymaniem, zakupem albo wytworzeniem we własnym zakresie środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych, od których zgodnie z art. 22a–22o ustawy o PIT dokonuje się odpisów amortyzacyjnych,
- stanowią przychód z działalności gospodarczej – w przypadku, gdy zostały otrzymane przez podatnika na pokrycie kosztów albo jako zwrot wydatków innych niż środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne.

1.3. Subwencje i dotacje – podatkowe skutki otrzymania po stronie wydatków

Według ustawy o podatku dochodowym w większości przypadków wydatki na zakup towarów i usług, które zostały sfinansowane dotacją lub subwencją wolną od podatku dochodowego, nie mogą być uznane za koszt uzyskania przychodów.

Stosownie do treści art. 23 ust. 1 pkt 56 ustawy o pdof do kosztów uzyskania przychodów nie zalicza się wydatków i kosztów bezpośrednio sfinansowanych z dochodów (przychodów), o których mowa w art. 21 ust. 1 pkt 46, 47a, 47c, 47d, 116, 122, 129, 136 i 137 tej ustawy.

W przypadku, gdy z otrzymanej dotacji zostanie sfinansowane nabycie lub wytworzenie we własnym zakresie środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych, do kosztów uzyskania przychodów nie będzie można zaliczyć odpisów amortyzacyjnych z tytułu zużycia środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, dokonywanych od tej części ich wartości, która została sfinansowana otrzymaną dotacją lub subwencją.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 45 ustawy o pdof nie zalicza się do kosztów uzyskania przychodów odpisów z tytułu zużycia środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych dokonywanych, według zasad określonych w art. 22a–22o, od tej części ich wartości, która odpowiada poniesionym wydatkom na nabycie lub wytworzenie we własnym zakresie tych środków lub wartości niematerialnych i prawnych, odliczonym od podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym albo zwróconym podatnikowi w jakiegokolwiek formie.

Na tej podstawie z kosztów podatkowych wyłącza się odpisy amortyzacyjne naliczone od tej części wartości początkowej środka trwałego lub wartości niematerialnej i prawnej, która została sfinansowana dotacją lub subwencją. W niniejszym przypadku podatnik zobowiązany jest do ujęcia składników majątku w ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych oraz do poddania ich amortyzacji, z tym że odpisy amortyzacyjne nie mogą zostać ujęte w kosztach uzyskania przychodu. Powyższa zasada wynika z otrzymana na ten cel dotacji i subwencji, która nie stanowi przychodu z działalności. Co za tym idzie sfinansowany z niej zakup nie może zostać zaliczony do kosztów przedsiębiorstwa.

Należy tu również przytoczyć pkt 56 powyższego artykułu, zgodnie z którym nie stanowią kosztu uzyskania przychodów wydatki i koszty bezpośrednio sfinansowanych z dochodów (przychodów), o których mowa w art. 21 ust. 1 pkt 46, 47a, 47c, 47d, 116, 122, 129, 136 i 137. Wśród wymienionych dochodów są m.in. dotacje zwolnione z opodatkowania. Wyjątek stanowią nie wymienione w powyższym artykule jednorazowe środki przyznane bezrobotnemu na podjęcie działalności, o których mowa w art. 46 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – art. 21 ust. 1 pkt 121 ustawy o pdof. Zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy Starosta z Funduszu Pracy może przyznać bezrobotnemu lub poszukującemu pracy, o którym mowa w art. 49 pkt 7, jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności, w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

W związku z tym koszty pokryte ze środków otrzymanych z Funduszu Pracy co do zasady mogą zostać zaliczone do kosztów uzyskania.

2. Pożyczka

Umowa pożyczki jest umową prawa cywilnego i jako umowa nazwana została uregulowana w przepisach Kodeksu cywilnego – Tytuł XIX Pożyczka. Według art. 720 § 1 przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Umowa pożyczki jest umową zobowiązującą, zgodnie z którą pożyczkodawca przenosi własność przedmiotu umowy pożyczki, a pożyczkobiorca zobowiązuje się do jego zwrotu. Przedmiotem umowy pożyczki mogą być pieniądze lub rzeczy oznaczone tylko co do gatunku o określonej jakości.

Umowa pożyczki, której wartość przekracza tysiąc złotych, wymaga zachowania formy dokumentowej § 2 w/w artykułu.

2.1. Pożyczka – podatkowe skutki

Jeśli chodzi o podatek dochodowy to zarówno przepisy pddf, jak i przepisy pdop kwoty otrzymanych pożyczek nie uznają za przychody podatkowe (zasada neutralności podatkowej). Zgodnie z treścią art. 14 ust. 3 pkt 1 ustawy o pddf (i art. 12 ust. 4 pkt 1 ustawy o pdop) do przychodów nie zalicza się pobranych wpłat lub zarachowanych należności na poczet dostaw towarów i usług, które zostaną wykonane w następnych okresach sprawozdawczych, a także otrzymanych lub zwróconych pożyczek (kredytów), w tym również uregulowanych w naturze, z wyjątkiem skapitalizowanych odsetek od tych pożyczek (kredytów).

Skutkiem powyższego spłata otrzymanych pożyczek nie będzie uznawana za koszty podatkowe. W myśl art. 23 ust. 1 pkt 8 ustawy o pddf (i art. 16 ust. 1 pkt 10 ustawy o pdop) nie uważa się za koszty uzyskania przychodów wydatków na spłatę pożyczek (kredytów), z wyjątkiem skapitalizowanych odsetek od tych pożyczek (kredytów), z tym że kosztem uzyskania przychodów są wydatki na spłatę pożyczki (kredytu) w przypadku, gdy pożyczka (kredyt) była waloryzowana kursem waluty obcej, jeżeli:

- pożyczkobiorca (kredytobiorca) w związku ze spłatą pożyczki (kredytu) zwraca kwotę kapitału większą niż kwota otrzymanej pożyczki (kredytu) – w wysokości różnicy pomiędzy kwotą zwrotu kapitału a kwotą otrzymanej pożyczki (kredytu),
- pożyczkodawca (kredytodawca) otrzymuje środki pieniężne stanowiące spłatę kapitału w wysokości niższej od kwoty udzielonej pożyczki (kredytu) – w wysokości różnicy pomiędzy kwotą udzielonej pożyczki (kredytu) a kwotą zwróconego kapitału.

Natomiast przychodem i odpowiednio kosztem uzyskania przychodów będą odsetki od pożyczek. Jednakże w przypadku odsetek (nie tylko od pożyczek) w podatkach dochodowych obowiązuje zasada kasowa, a nie memoriałowa. Oznacza to, że odsetki naliczone, lecz nieotrzymane (niezapłacone) nie będą stanowiły przychodów podatkowych i odpowiednio kosztów podatkowych.

Wyjątkiem od powyższej zasady będą odsetki (od pożyczki na cele inwestycyjne) zwiększające koszty inwestycji w okresie realizacji tych inwestycji. W sytuacji prowadzenia inwestycji odsetki od pożyczki udzielonej na jej realizację nie będą mogły być rozliczane na bieżąco, a tym samym nie będą zaliczane do kosztów uzyskania przychodów nawet po ich zapłaceniu. Będą one natomiast ujmowane w kosztach podatkowych dopiero po oddaniu środka trwałego do używania poprzez dokonywane od niego odpisy amortyzacyjne od wartości początkowej, w której odsetki te zostaną uwzględnione. Zgodnie bowiem z treścią art. 22g ust. 4 ustawy o pddf (i art. 16g ust. 4 ustawy o pdop) za koszt wytworzenia uważa się wartość, w cenie nabycia, zużytych do wytworzenia środków trwałych: rzeczowych składników majątku i wykorzystanych usług obcych, kosztów wynagrodzeń za pracę wraz z pochodnymi i inne koszty dające się zaliczyć do wartości wytworzonych

środków trwałych. Do kosztu wytworzenia nie zalicza się wartości własnej pracy podatnika, jego małżonka i małoletnich dzieci, kosztów ogólnych zarządu, kosztów sprzedaży oraz pozostałych kosztów operacyjnych i kosztów operacji finansowych, w szczególności odsetek od pożyczek (kredytów) i prowizji, z wyłączeniem odsetek i prowizji naliczonych do dnia przekazania środka trwałego do używania.

WAŻNE: Zarówno przepisy podatku dochodowego od osób fizycznych, jak i przepisy podatku dochodowego od osób prawnych kwoty otrzymanych pożyczek nie uznają za przychody podatkowe. Skutkiem powyższego spłata otrzymanych pożyczek nie będzie uznawana za koszty podatkowe. Natomiast przychodem i odpowiednio kosztem uzyskania przychodów będą odsetki od pożyczek.

2.2. Pożyczka udzielona przez podmiot zagraniczny – skutki podatkowe

W przypadku pożyczek udzielonych przez podmioty zagraniczne (nie rezydentów podatkowych) zastosowanie będą miały zasady dotyczące opodatkowania odsetek zryczałtowanym podatkiem dochodowym u źródła. Według art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy o pdop podatek dochodowy z tytułu uzyskanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez podatników, o których mowa w art. 3 ust. 2, przychodów z odsetek ustala się w wysokości 20% przychodów.

Art. 26 ust. 1 ustawy o pdop stanowi, iż osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne będące przedsiębiorcami, które dokonują wypłat należności z tytułów wymienionych w art. 21 ust. 1 oraz art. 22 ust. 1, do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym obowiązującym u wypłacającego te należności łącznie kwoty 2 000 000 zł na rzecz tego samego podatnika, są obowiązane jako płatnicy pobierać, z zastrzeżeniem ust. 2, 2b i 2d, w dniu dokonania wypłaty zryczałtowany podatek dochodowy od tych wypłat, z uwzględnieniem odliczeń przewidzianych w art. 22 ust. 1a–1e. Zastosowanie stawki podatku wynikającej z właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania albo niepobranie podatku zgodnie z taką umową jest możliwe pod warunkiem udokumentowania siedziby podatnika dla celów podatkowych uzyskanym od podatnika certyfikatem rezydencji.

Przy weryfikacji warunków zastosowania stawki podatku innej niż określona w art. 21 ust. 1 lub art. 22 ust. 1, zwolnienia lub warunków niepobrania podatku, wynikających z przepisów szczególnych lub umów o unikaniu podwójnego opodatkowania, płatnik jest obowiązany do dochowania należytej staranności. Przy ocenie dochowania należytej staranności uwzględnia się charakter oraz skalę działalności prowadzonej przez płatnika.

Na sumę wypłat składają się wszystkie wypłaty dokonane na rzecz tego samego podatnika podlegające zryczałtowanemu podatkowi, dokonane w trakcie roku podatkowego. Jeżeli wypłaty należności dokonano w walucie obcej, na potrzeby ustalenia, czy przekroczona została kwota limitu wypłacone należności przelicza się na złote według kursu średniego waluty obcej ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wypłaty. Wypłaty dokonane na rzecz tego samego podatnika w różnych walutach sumuje się po przeliczeniu walut obcych na walutę polską.

Stosownie do treści art. 21 ust. 3 ustawy o pdop zwalnia się od podatku dochodowego przychody z odsetek jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) wypłacającym powyższą należność jest:
  - a) spółka będąca podatnikiem podatku dochodowego mająca siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo
  - b) położony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zagraniczny zakład spółki podlegający w państwie członkowskim Unii Europejskiej opodatkowaniu podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów bez względu na miejsce ich osiągnięcia, jeżeli wypłacane przez ten zagraniczny zakład odsetki podlegają zaliczeniu do kosztów uzyskania przychodów przy określaniu dochodów podlegających opodatkowaniu w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) uzyskującym przychody z tytułu odsetek jest spółka podlegająca w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej lub w innym państwie należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego opodatkowaniu podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów bez względu na miejsce ich osiągnięcia;
- 3) spółka:
  - a) o której mowa w pkt 1, posiada bezpośrednio nie mniej niż 25% udziałów (akcji) w kapitale spółki, o której mowa w pkt 2, lub
  - b) o której mowa w pkt 2, posiada bezpośrednio nie mniej niż 25% udziałów (akcji) w kapitale spółki, o której mowa w pkt 1;
- 4) rzeczywistym właścicielem należności z tytułu odsetek jest:
  - a) spółka, o której mowa w pkt 2, albo
  - b) zagraniczny zakład spółki, o której mowa w pkt 2, jeżeli dochód osiągnięty w następstwie uzyskania tych należności podlega opodatkowaniu w tym państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym ten zagraniczny zakład jest położony.

2.3. Zwolnienie przez pożyczkodawcę z obowiązku spłaty pożyczki przez pożyczkobiorcę – skutki podatkowe

Skutki w podatku dochodowym wywołuje zwolnienie przez pożyczkodawcę z obowiązku spłaty pożyczki przez pożyczkobiorcę – umorzenie pożyczki. Zgodnie z art. 14 ust. 2 pkt 6 ustawy o pdof (art. 12 ust. 1 pkt 3 ustawy o pdop) przychodem z działalności gospodarczej są również wartość umorzonych lub przedawnionych zobowiązań, z zastrzeżeniem ust. 3 pkt 6, w tym z tytułu zaciągniętych kredytów (pożyczek), z wyjątkiem umorzonych pożyczek z Funduszu Pracy.

Według ust. 3 pkt 6 powyższego artykułu do przychodów nie zalicza się kwoty stanowiącej równowartość umorzonych zobowiązań, w tym także umorzonych pożyczek (kredytów), jeżeli umorzenie zobowiązań jest związane z postępowaniem restrukturyzacyjnym lub postępowaniem upadłościowym.

WAŻNE: Co do zasady umorzenie pożyczki stanowi przychód pożyczkobiorcy w wysokości odpowiadającej kwocie umorzenia, z wyłączeniem umorzenia pożyczki, jeżeli jest ono związane z postępowaniem restrukturyzacyjnym lub upadłościowym.

Według art. 15zzd ust. 1 starosta może, na podstawie umowy, udzielić ze środków Funduszu Pracy jednorazowo pożyczki na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy, o którym mowa w art. 7 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, który prowadził działalność gospodarczą przed dniem 1 kwietnia 2020 r. Pożyczka może być udzielona do wysokości 5 000 zł.

Mikro przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy Prawo przedsiębiorców jest przedsiębiorca, który w co najmniej jednym roku z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniał łącznie następujące warunki:

- a) zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz
- b) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz z operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 2 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 2 milionów euro.

Przedmiotowa pożyczka jest oprocentowana. Oprocentowanie pożyczki jest stałe i wynosi w skali roku 0,05 stopy redyskonta weksli przyjmowanych przez Narodowy Bank Polski.

Pożyczka wraz z odsetkami podlega umorzeniu na podstawie art. 15zzd ust. 7 powyższej ustawy, pod warunkiem, że mikroprzedsiębiorca będzie prowadził działalność gospodarczą przez okres 3 miesiące od dnia udzielenia pożyczki. Przychód z tytułu umorzenia pożyczki na zasadach, określonych w ust. 7, nie stanowi przychodu w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych.

Podobną pomoc w ramach powyższej ustawy przewidziano w art. 15 zzda ust.1 który przewiduje, iż w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom COVID-19 starosta może, na podstawie umowy, udzielić ze środków Funduszu Pracy jednorazowo pożyczki na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej lub statutowej organizacji pozarządowej lub podmiotowi, o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, które prowadziły działalność przed dniem 1 kwietnia 2020 roku.

Pożyczka może być udzielona do wysokości 5.000 zł. Wysokość pożyczki nie może przekroczyć 10% przychodów w poprzednim roku bilansowym. Oprocentowanie pożyczki jest stałe i wynosi w skali roku 0,05 stopy redyskonta weksli przyjmowanych przez Narodowy Bank Polski.

Pożyczka wraz z odsetkami podlega umorzeniu, pod warunkiem, że organizacja pozarządowa lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, będzie prowadziła działalność przez okres 3 miesiące od dnia udzielenia pożyczki. Przychód z tytułu umorzenia pożyczki na zasadach, określonych w ust. 7, nie stanowi przychodu w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych.

W obu przypadkach same przepisy w/w ustawy stanowią, że umorzone pożyczki wraz z odsetkami nie stanowią przychodu w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym. Jednakże przytoczony powyżej art. 14 ust. 2 pkt 6 ustawy o pdof w swojej treści wyłącza z przychodów umorzone pożyczek z Funduszu Pracy. Oznacza to, że wyłączenie to miałyby zastosowanie także do powyższych pożyczek, gdyż zostały one udzielone ze środków Funduszu Pracy.

Umowa pożyczki jest również przedmiotem opodatkowania PCC. Zgodnie z art.1 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy o podatku do czynności cywilnoprawnych podatkowi podlegają umowy pożyczki pieniędzy lub rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku.

Zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy o PCC obowiązek podatkowy powstaje z chwilą dokonania czynności cywilnoprawnej. Ponieważ umowa pożyczki jest umową dwustronnie zobowiązującą, dla jej dokonania wystarczy złożenie oświadczenia woli przez obie strony. Nie jest tu wymagana wypłata kwoty pożyczki.

Stosownie do art. 4 pkt 7 ustawy o PCC obowiązek podatkowy spoczywa wyłącznie na pożyczkobiorcy. W przypadku kilku pożyczkobiorców lub gdy pożyczkobiorcą jest spółka cywilna, zobowiązanymi solidarnie do zapłaty podatku są odpowiednio te podmioty albo wspólnicy spółki cywilnej.

Przy umowie pożyczki podstawę opodatkowania stanowi kwota pożyczki, a w przypadku umowy określającej, że wypłata środków pieniężnych nastąpi niejednokrotnie i ich suma nie jest znana w chwili zawarcia umowy – kwota każdorazowej wypłaty środków pieniężnych – art. 6 ust. 1 pkt 7 ustawy o pcc.

W myśl art. 9 pkt 10 ustawy o pcc zwalnia się od podatku pożyczki udzielane:

- a) przez przedsiębiorców niemających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej siedziby lub zarządu, prowadzących działalność w zakresie kredytowania oraz udzielania pożyczek,
- b) w formie pieniężnej na podstawie umowy zawartej między osobami, o których mowa w art. 4a ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (osobami zaliczanymi przez ustawę o spadkach i darowiznach do pierwszej grupy podatkowej), w wysokości przekraczającej kwotę, określoną w art. 9 ust. 1 pkt 1 tej ustawy (kwoty 9.637 zł), pod warunkiem:
  - złożenia deklaracji w sprawie PCC właściwemu organowi podatkowemu w terminie 14 dni od daty dokonania czynności, z wyłączeniem przypadku, gdy umowa została zawarta w formie aktu notarialnego,
  - udokumentowania otrzymania pieniędzy przez biorącego pożyczkę dowodem przekazania na jego rachunek płatniczy lub na jego inny rachunek w banku lub w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, lub przekazem pocztowym,
- c) na podstawie umowy zawartej między osobami zaliczonymi do I grupy podatkowej do wysokości kwoty niepodlegającej opodatkowaniu – na zasadach określonych w przepisach o podatku od spadków i darowizn,
- d) na podstawie umowy zawartej między innymi podmiotami niż osoby, o których mowa w lit. b i c, jeżeli kwota lub wartość pożyczki nie przekracza 1.000 zł,
- e) z kas lub funduszy zakładowych, funduszy związkowych zawodowych, pracowniczych kas zapomogowo-pożyczkowych, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, koleżeńskich kas oszczędnościowo-pożyczkowych działających w wojsku oraz z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych,
- f) z utworzonych w drodze ustawy innych funduszy celowych,
- g) przez wspólnika (akcjonariusza) spółce kapitałowej.

Nie będą podlegać podatkowi pożyczki:

- a) w zakresie, w jakim są opodatkowane podatkiem od towarów i usług,
- b) jeżeli przynajmniej jedna ze stron jest zwolniona od podatku od towarów i usług z tytułu dokonania tej czynności
  - art. 2 pkt 4 ustawy o pcc.

Ponieważ pożyczki są klasyfikowane jako usługi pośrednictwa finansowego, to jako takie są zwolnione z podatku VAT. Ze względu jednak na sposób sformułowania przepisów ustawy ważne jest, aby pożyczka była udzielana w charakterze wskazującym na zamiar dokonywania takiej czynności w sposób częstotliwy – tak aby można było uznać pożyczkodawcę za podatnika VAT właśnie z tytułu czynności pożyczki. Oznacza to, iż co do zasady powyższe zwolnienie dotyczyć będzie podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Podatnicy są obowiązani, bez wezwania organu podatkowego, złożyć deklarację w sprawie podatku od czynności cywilnoprawnych, według ustalonego wzoru, oraz obliczyć i wpłacić podatek w terminie 14 dni od dnia powstania obowiązku podatkowego, z wyłączeniem przypadków, gdy podatek jest pobierany przez płatnika, oraz przypadków, o których mowa w ust. 1a – art. 10 ust. 1 ustawy o PCC.

Anna Maj

Podstawa prawna: przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych; przepisy ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych; ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom COVID-19, przepisy ustawy prawo przedsiębiorców.

III. KOSZTY UZYSKANIA PRZYCHODÓW

---

1. Czy podatek od nieruchomości podlega refakturowaniu

Spółka wdzierżawia budynek magazynowy, od którego płaci podatek od nieruchomości. Zgodnie z umową, koszt powyższego podatku obciąża dzierżawcę. W przypadku gdy zapłacony podatek od nieruchomości stanowić będzie koszt podatkowy, jego zwrot przez dzierżawcę będzie dla Spółki stanowił przychód z prowadzonej działalności? A może w takim przypadku zapłacony podatek i jego zwrot przez dzierżawcę są neutralne podatkowo?

ODPOWIEDŹ

1. Podatek od nieruchomości zawsze jest należnością obciążającą właściciela nieruchomości.
2. Koszt podatku od nieruchomości, wykorzystywanej przez Spółkę w prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, będzie dla niej kosztem uzyskania przychodu pod warunkiem spełnienia przesłanek, o których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.
3. Zwrot zapłaconego przez Spółkę w/w podatku, przez dzierżawcę tej nieruchomości zgodnie z postanowieniami umowy dzierżawy stanowić będzie dla Spółki jako wdzierżawiającego przychód.

UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art. 15 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych kosztami uzyskania przychodów są koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów ze źródła przychodów lub w celu zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów, z wyjątkiem kosztów wymienionych w art. 16 ust. 1. Koszty poniesione w walutach obcych przelicza się na złote według kursu średniego ogłaszanego